

Quan điểm của Mỹ trong cải tổ Liên hợp quốc

LTS: Nhân dịp Chủ tịch nước Nguyễn Minh Triết tham dự khóa họp thường niên lần thứ 64 Đại hội đồng Liên hợp quốc, xin giới thiệu dưới đây quan điểm của Mỹ về vấn đề cải tổ Liên hợp quốc để bạn đọc tham khảo.

1. Nguyên tắc và quan điểm cải tổ

Trong chiến lược an ninh quốc gia, phát triển kinh tế của mình, Mỹ cho rằng ngày nay không một quốc gia nào đơn phương lại có thể tổ chức, sắp đặt được một thế giới an ninh trật tự, một nền hòa bình toàn cầu hoàn hảo, bền vững lâu dài. Do vậy, Mỹ cho rằng, chỉ có các liên minh, các định chế đa phương hiện hữu mới có khả năng nhân rộng những ý tưởng tốt đẹp của các quốc gia yêu chuộng hòa bình, tự do và công lý. Bởi thế cho nên Mỹ trung thành ủng hộ mọi sáng kiến hoạt động hòa bình vì tiến bộ xã hội của các định chế đa phương hiện hữu như: Liên hợp quốc (UN), Tổ chức Thương mại thế giới (WTO), Quỹ tiền tệ quốc tế (IMF), Khối hiệp ước Bắc Đại Tây Dương (NATO) và Hiệp hội các nước Đông Nam Á (ASEAN) ...

Những nỗ lực qua lại giữa Mỹ và các trung tâm sức mạnh của hòa bình thế giới nhằm giải quyết những bất đồng, trục trặc trên thế giới và khu vực, theo Mỹ, nhất thiết phải có sự trợ giúp ủng hộ của các định chế nói trên mới có khả năng thành công hay ít ra cũng có thể đạt một số mục tiêu ước định.

Mỹ cho rằng, đối với các định chế hiện hữu của Liên hợp quốc, cần được đổi mới, cải tổ để làm việc tốt hơn, hiệu quả hơn; Mỹ sẽ phối hợp cùng các đối tác của mình đưa ra các phương án nhằm tinh giảm bộ máy quản lý, làm cho nó gọn nhẹ, tinh xảo hơn, năng động hơn trong việc xử lý, giải quyết các vấn đề phát sinh ở các khu vực và trên phạm vi toàn cầu, để đảm bảo an ninh và hòa bình thế giới. Đối với những nơi, những lĩnh vực chưa có các định chế toàn cầu để xử lý, giải

quyết những mâu thuẫn phát sinh, ảnh hưởng xấu đến hòa bình, an ninh khu vực và thế giới, thì Mỹ sẽ phối hợp cùng với các đối tác của mình đưa ra phương án trình Liên hợp quốc xem xét, tổ chức các định chế cần thiết này.

Mỹ coi Liên hợp quốc là công cụ quan trọng để thực hiện các chủ trương, chính sách đối ngoại của Mỹ. Vì vậy, Mỹ ủng hộ cải tổ Liên hợp quốc, theo phương án của Mỹ, trước hết phục vụ ý tưởng của Mỹ trên bình diện quốc tế, sau nữa, nhằm nâng cao hiệu quả những cố gắng của Liên hợp quốc vì tiến bộ xã hội, vì hòa bình tự do, cơm no, áo ấm của mọi quốc gia. Mỹ ủng hộ việc kiểm tra, giám sát các khoản chi tiêu nội bộ các thành viên của Liên hợp quốc, đòi hỏi những nơi chỉ dùng tiền của Liên hợp quốc hàng năm phải báo cáo, công khai, rõ ràng các khoản thu – chi của mình, phải hướng các nhà quản lý tài vụ vào các kết quả cuối cùng. Do vậy, Mỹ cho rằng, thông qua Liên hợp quốc, Mỹ có thể đạt được các mục tiêu, ý định của mình:

- Thiết lập được một thế giới an ninh, trật tự hơn bằng cách: thực hiện các biện pháp cấm phổ biến, sản xuất các loại vũ khí giết người hàng loạt; chống khủng bố, cấm mọi hoạt động có thể gây nguy hại cho hòa bình an ninh khu vực và thế giới.

- Tạo lập được một thế giới trật tự, nề nếp, một nền hòa bình tốt đẹp, bền vững hơn bằng cách: đề cao nền dân chủ, tự do kinh tế và nhân quyền; đảm bảo an ninh lương thực, thực phẩm, quản lý chất lượng cuộc sống xã hội; phát huy và nâng cao các khoản trợ giúp nhân đạo, xóa đói, giảm nghèo,

giảm bệnh tật và xóa nạn mù chữ trên quy mô toàn cầu.

Quan hệ qua lại giữa Mỹ và Liên hợp quốc phải được xác lập trên 3 nguyên tắc cơ bản sau đây:

- Mỹ muốn Liên hợp quốc phải thực hiện được các mục tiêu, ý tưởng cơ bản của các bậc tiền bối khai sinh ra Liên hợp quốc.

Mỹ mong muốn và yêu cầu các thành viên Liên hợp quốc phải đóng góp hết mình cho sự nghiệp hòa bình, trật tự và an ninh thế giới, đảm bảo cho công dân mọi quốc gia đều có khả năng làm ăn kinh tế, mạnh khỏe, tự do, cơm no, áo ấm.

- Mỹ cố gắng làm hết mình để quản lý tốt nhất các khoản thu – chi bằng nguồn lực tài chính của Liên hợp quốc.

Mỹ tự cho rằng cải tổ Liên hợp quốc là vấn đề hệ trọng, buộc Mỹ phải quan tâm để nâng cao hiệu quả cho mọi hoạt động của Liên hợp quốc, nhằm làm cho Liên hợp quốc thực hiện thành công tối đa những ý đồ tốt đẹp của các bậc tiền nhân sáng lập ra Liên hợp quốc.

Mỹ ủng hộ đa số sáng kiến cải tổ Liên hợp quốc của ông K. Anna, nhưng lại muốn các mục tiêu, ý định của mình được tôn trọng, quán triệt trong quá trình cải tổ. Do vậy giới ngoại giao Mỹ đã tổ chức các cuộc gặp gỡ với đại diện của Liên hợp quốc, với các nhân vật quan trọng của các thành viên Liên hợp quốc nhằm thuyết phục họ ủng hộ trước lập trường, quan điểm của Mỹ về lộ trình và mục tiêu cải tổ Liên hợp quốc. Mỹ hy vọng sẽ đóng vai trò chủ đạo trong quá trình cải tổ Liên hợp quốc, coi đây là điều kiện cần thiết để sự nghiệp cải tổ, đổi mới Liên hợp quốc thành công.

Mỹ cho rằng, cải tổ Liên hợp quốc là quá trình phức tạp, cần có thời gian và chỉ có thể hiện đại hóa được Liên hợp quốc với sự nỗ lực hết mình của các tập thể thành viên Liên hợp quốc. Về mặt lý thuyết, Mỹ cho rằng, cần cải tổ trọn vẹn Liên hợp quốc, nhưng thực tế Mỹ lại cho rằng, mở rộng Hội đồng bảo an chưa phải là vấn đề cần thiết,

chưa cần quan tâm lúc này. Vì Mỹ cho rằng Liên hợp quốc phải là một tổ chức quốc tế gồm những người có chuẩn mực đạo đức hàng đầu thế giới, phải sử dụng hợp lý nhất, tốt nhất các nguồn lực của mọi quốc gia thành viên. Do vậy, Mỹ cho rằng, công cuộc cải tổ Liên hợp quốc phải nhằm đạt được các mục tiêu sau đây:

- Phải nâng cao được tinh thần trách nhiệm của mọi thành viên. Mỗi quốc gia phải coi mình là thành viên tốt của cộng đồng thế giới. Phải làm hết mình để ngăn ngừa, phòng chống những hành động có thể gây nguy hại cho hòa bình, an ninh thế giới - như phải chống khủng bố, chống sản xuất, tàng trữ và phổ biến vũ khí giết người hàng loạt.

- Phải chịu trách nhiệm rõ ràng về số tiền chi tiêu lấy từ ngân sách Liên hợp quốc. Phải công khai và báo cáo tài chính rõ ràng, minh bạch. Các định chế chi dùng ngân sách Liên hợp quốc phải tham gia tích cực vào xây dựng dự án thu – chi ngân sách Liên hợp quốc và chịu trách nhiệm về các dự án này.

Mỹ cho rằng, 2 tiêu chí này là một trong những cơ sở để chọn ủy viên Hội đồng bảo an Liên hợp quốc, nếu Hội đồng này được đổi mới cải tổ.

- Bộ máy phải hoạt động có hiệu quả. Muốn vậy phải đổi mới, củng cố và hợp lý hoá các phòng ban, cơ cấu của ban thư ký (văn phòng) Liên hợp quốc, phải tinh giảm bộ máy của các ủy ban, phải kết hợp và hợp lý hoá các chương trình liên chính phủ của Liên hợp quốc...

- Phải quản lý hợp lý các nguồn tài lực của Liên hợp quốc. Muốn vậy trước hết phải loại bỏ các khâu chi thừa, quá mức cần thiết, loại bỏ các chức năng song trùng đã phạm phải ở trường hợp cụ thể. Phải phối kết hợp hợp lý các chương trình mục tiêu của Liên hợp quốc trong phạm vi có thể. Đồng thời Liên hợp quốc phải trợ giúp các nước đang phát triển sử dụng sức mạnh của kinh tế thị trường, củng cố nhà nước pháp

quyền, mở rộng nền dân chủ, xiết chặt kỷ cương phép nước, chống tham nhũng để thu hút vốn đầu tư trong nước và nước ngoài vào phát triển kinh tế, tạo công ăn việc làm, ổn định xã hội, góp phần giữ gìn an ninh thế giới.

- Phải hiện đại hóa và đổi mới tư duy cho phù hợp với thực trạng của thời đại. Phải chấp nhận hệ thống các khối liên minh khu vực hiện có để chúng phục vụ mục tiêu giữ gìn hòa bình, phát triển kinh tế của Liên hợp quốc như ASEAN, MERCOSUR tổ chức các nước SNG, mở rộng EU, phổ biến rộng rãi các giá trị thị trường và giá trị của nền dân chủ trong các liên minh kinh tế khu vực.

- Tín nhiệm: thưởng phạt phải có cơ sở và nghiêm minh. Những nước bị phạt không được tham gia hoạt động của Hội đồng bảo an Liên hợp quốc. Những nước vi phạm quyền con người không thể là thành viên của Hội đồng bảo vệ quyền con người.

Tự do: mọi hoạt động của Liên hợp quốc đều phải nhằm bảo đảm bảo vệ quyền tự do và các quyền cơ bản của con người; từ quyền tự do ứng cử, bầu cử, tự do lựa chọn nghề nghiệp, phụ nữ được tham gia hoạt động chính trị đến tự do báo chí, hội họp và tín ngưỡng.

2. Những ưu tiên cải tổ Liên hợp quốc của Mỹ

• *Cải tổ hành chính*: sở dĩ phải cải tổ hành chính trước chủ yếu là những vụ bê bối do các phái viên Liên hợp quốc mắc phải ở Châu Phi, đã gây ra vụ thảm sát chủng tộc ở Ruanda và các vụ cưỡng dâm vị thành niên ở Cônggô, Liberia và Sezsa Leona..., cũng như vụ bê bối xung quanh vấn đề đổi dầu lấy lương thực ở Irắc, đã làm cho người ta nghi ngờ về chế độ quản lý của Liên hợp quốc.

Năm 2005, thượng nghị sỹ Mỹ, ông N.Coulman buộc tội ông K.Anna – tổng thư ký Liên hợp quốc có những mưu đồ lớn trong vụ đổi dầu lấy lương thực ở Irắc và đòi ông

K.Anna phải từ chức. Nhưng dư luận phổ biến cho rằng, con trai ông K.Anna là Ceodjo dính líu vào vụ đổi dầu này, chứ không phải ông K.Anna. Ủy ban độc lập điều tra các vụ lạm dụng chức quyền để lạm dụng công quỹ của Liên hợp quốc đã xác minh chuyện này và tuyên bố ông K.Anna vô tội, nhưng lại buộc tội nặng các thuộc hạ của ông.

Mỹ cho rằng, hàng năm Mỹ đóng góp trên 5 tỷ USD cho ngân sách Liên hợp quốc, Mỹ muốn biết tiền thuế dân Mỹ đóng góp cho Liên hợp quốc được sử dụng như thế nào, hợp lý hay không? Do vậy Mỹ cho rằng, cần ưu tiên cải tổ hành chính, cải tổ công tác quản lý nhân sự của Liên hợp quốc. Phát biểu tại NewYork trước ngày khai mạc kỳ họp lần thứ 60 đại hội đồng Liên hợp quốc, ông C.Silvezberg – trợ lý ngoại thương Mỹ, cho rằng, đối với Mỹ, ưu tiên hàng đầu là cải tổ công tác quản lý của Liên hợp quốc. Muốn giải quyết tốt các vấn đề phát triển nền dân chủ, quyền con người, chống khủng bố, an ninh kinh tế – xã hội, trước hết Liên hợp quốc phải mạnh, quan chức Liên hợp quốc phải có chuẩn mực đạo đức cao nhất thế giới, phải là “đăng cao viễn chiếu”. Theo ông này, trước khi giải quyết vấn đề cải tổ Hội đồng bảo an Liên hợp quốc, Mỹ muốn đạt được một số tiến bộ trong cải tổ các lĩnh vực khác. Mỹ muốn cải thiện toàn bộ hiện trạng quản lý của Liên hợp quốc, mọi lĩnh vực được cải tổ lần này phải trở lên trong sáng, rõ ràng, minh bạch hơn bao giờ hết. Muốn vậy phải:

- Tăng cường khả năng độc lập của cơ quan kiểm tra nội bộ, trao cho cơ quan chức năng một số thẩm quyền về ngân sách, quyền tổ chức Ủy ban thanh tra – tư vấn độc lập để kiểm tra chất lượng công tác của cơ quan kiểm tra nội bộ.

- Bãi bỏ nhiều quyền miễn trừ của Tổng thư ký Liên hợp quốc để có thể điều tra được toàn diện, khách quan những hành động của các quan chức Liên hợp quốc đang bị theo dõi, để truy tố người phạm pháp trước pháp luật.

- Xem xét lại các chức vụ ủy trị của Liên hợp quốc nhằm hủy bỏ các chức vụ lỗi thời, gộp các chức vụ song trùng làm một, giảm hay mở rộng các chức vụ ủy trị khác.

- Phải áp dụng các biện pháp giảm chi phí quản lý hành chính (giảm chi phí gián tiếp, chi phí hội họp) để dùng số tiết kiệm chi vào các mục tiêu, nhiệm vụ thật cần thiết.

- Vì đã xảy ra nhiều vụ bê bối từ phía các phái viên hòa giải của Liên hợp quốc, cho nên cần tăng cường kiểm tra tư cách đạo đức của đội ngũ cộng tác viên Liên hợp quốc, muốn vậy phải thành lập trong uỷ ban hòa giải một phòng chuyên kiểm tra tư cách, đạo đức (phẩm chất) của các phái viên hòa giải.

Đầu năm 2006, Liên hợp quốc tổ chức cơ quan thẩm định tư cách quan chức Liên hợp quốc (Ethics office) nhằm giúp Tổng thư ký theo dõi, xem xét các quan chức Liên hợp quốc tự giác thực hiện các nghĩa vụ của bản thân và các chức năng của cơ quan mình; đồng thời thực hiện các biện pháp bảo vệ các phát ngôn viên buộc tội các quan chức Liên hợp quốc phạm luật và truy cứu trách nhiệm trước pháp luật, cũng như áp dụng biện pháp buộc các quan chức Liên hợp quốc phải công khai tài sản. Mỹ cho rằng, những cách làm này là đúng, hợp thời, nhưng quá muộn.

• *Hội đồng quyền con người*: Mỹ cho rằng, một trong những nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của cải tổ Liên hợp quốc là phải thay thế Ủy ban Quyền con người của Liên hợp quốc bằng một cơ quan khác vì Ủy ban này, theo Mỹ hiện nay, có cả các quốc gia vi phạm quyền con người. Danh sách các nước này do Mỹ lập ra gồm cả Libi. Libi lại là nước lớn tiếng trong Ủy ban Quyền con người chống lại Mỹ. Năm 2001, Mỹ hần học vì mất vị trí trong Ủy ban này. Còn cơ quan thay thế Ủy ban này gọi là Hội đồng nhân quyền Liên hợp quốc. Nghị quyết giải thể Ủy ban Quyền con người Liên hợp quốc và thành lập Hội đồng nhân quyền Liên hợp quốc được thông qua tại Hội nghị thượng

đỉnh Liên hợp quốc năm 2005 (Sammit - 2005).

Mỹ cho rằng, Hội đồng nhân quyền không gồm các nước vi phạm quyền con người và các nước ủng hộ khủng bố, phải loại ngay các nước này ra khỏi danh sách ứng cử viên Hội đồng nhân quyền. Theo Mỹ, thành phần Hội đồng nhân quyền là mấu chốt hoạt động hiệu quả của Hội đồng. Vì vậy Mỹ hy vọng nhiều vào Hội đồng nhân quyền. Nhưng nội dung nghị quyết thành lập Hội đồng nhân quyền lại không đề cập gì đến các nguyên tắc Mỹ đưa ra, làm Mỹ thất vọng và chống lại nghị quyết này.

Nghị quyết về quyền hạn và thể thức thành lập Hội đồng nhân quyền Liên hợp quốc được thông qua ngày 15-3-2006. Mặc dù bị thất bại, nhưng Mỹ vẫn tham gia tích cực vào hoạt động của Hội đồng và nỗ lực hết mình nhằm làm cho Hội đồng hoạt động hiệu quả hơn.

• *Quỹ phát triển nền dân chủ*: trọng tâm trong chính sách đối ngoại của Mỹ là phát triển nền dân chủ. Để làm được việc này, Mỹ đề nghị Liên hợp quốc thành lập Quỹ phát triển nền dân chủ. Việc thành lập Quỹ này được tổng thư ký Liên hợp quốc, ông K. Anna phê chuẩn ngày 4-7-2005, kinh phí hoạt động của quỹ này là tiền đóng góp tự nguyện của 30 nước hội viên. Nhiệm vụ chủ yếu của Quỹ này là phát triển nền dân chủ toàn thế giới bằng cách tài trợ cho các quốc gia, các tổ chức liên chính phủ và phi chính phủ nhằm thực hiện các dự án xây dựng và phát triển các định chế dân chủ, bảo vệ quyền con người, đảm bảo cho mọi tầng lớp xã hội đều được tham gia vào các quá trình dân chủ.

• *Ủy ban xây dựng hòa bình*: Ủy ban này được thành lập ngày 20-12-2005 nhằm bảo đảm kết hợp chặt chẽ giữa các biện pháp chính trị và quân sự của Liên hợp quốc. Mỹ ủng hộ Ủy ban này vì nó bổ khuyết chỗ trống vắng trong hệ thống Liên hợp quốc, bằng cách huy động các nguồn lực của cộng đồng quốc tế để thực hiện chiến lược đồng bộ

phục hồi hòa bình sau xung đột, đặc biệt quan tâm đến nhiệm vụ tái thiết và tổ chức các định chế khác nhằm đặt nền móng cho phát triển ổn định.

Mỹ cũng đặc biệt ủng hộ quan điểm “trách nhiệm bảo vệ hòa bình” do Hội nghị thượng đỉnh Đại hội đồng Liên hợp quốc thông qua năm 2005... Mỹ tự cho mình quyền can thiệp vào các vụ diệt chủng, tội phạm chiến tranh, tội phạm chống lại loài người. Mỹ hy vọng trở thành người đứng đầu trong việc bảo đảm quá trình can thiệp vào các trường hợp nói trên, nhưng vẫn phải chấp hành các nghị quyết của Hội đồng bảo an Liên hợp quốc.

Tuyên cáo chung của “Sammit 2005” cho rằng, các nước thành viên nhất thiết phải hành động tập thể thông qua Hội đồng bảo an trong trường hợp có nạn diệt chủng, vi phạm nhân quyền và khủng bố, đồng thời khẳng định rằng chỉ có thể làm như vậy trên cơ sở điều lệ Liên hợp quốc cho phép.

• *Trợ giúp phát triển ổn định*: Mỹ ủng hộ tích cực mọi hoạt động thúc đẩy phát triển ổn định. Do vậy, dưới thời tổng thống G.Bush, Mỹ đã chi gần 2 lần cho phát triển ổn định ở các nước khác (từ 10 tỷ USD lên 19 tỷ USD), đồng thời đưa ra sáng kiến chống bệnh thế kỷ HIV.

Trong vấn đề trợ giúp phát triển kinh tế, Mỹ cho rằng cần tập trung giúp đỡ các nước đang phát triển, tạo ra được các điều kiện nội bộ để làm cho hoạt động trợ giúp phát triển có hiệu quả hơn. Các điều kiện bên trong (nội bộ) xin hiểu là: kinh tế thị trường tự do, nhà nước pháp quyền, các biện pháp chống tham nhũng, thu hút vốn đầu tư nước ngoài, phát triển thương nghiệp theo chiều sâu. Để phát triển ổn định, theo ông K.Anna, các nước phát triển phải có kế hoạch từ nay đến năm 2015 hàng năm dành 0,7% GDP cho phát triển ổn định ở các nước đang phát triển. Ở đây, Mỹ và một số nước phát triển khác không ủng hộ đề xuất này của ông K.Anna và cho rằng, Liên hợp quốc có thể đóng góp nhiều hơn cho phát triển ổn định ở

các nước đang phát triển và trợ giúp các nước này tìm ra và thực hiện các giải pháp đúng đắn nhằm đem lại hiệu quả quản lý cao.

Tuy nhiên, tuyên cáo chung của “Sammit 2005” không bắt buộc nước nào mà chỉ khuyến cáo các nước nên sẵn sàng trợ giúp các nước thế giới thứ 3 phát triển ổn định kinh tế - xã hội.

• *Chống khủng bố*: nói chung, Mỹ ủng hộ chiến lược chống khủng bố của ông K.Anna, nhưng không chấp nhận một số đề xuất ở chiến lược này. Mỹ cho rằng, bất luận nguyên nhân, động cơ phát sinh khủng bố là gì, thì kẻ khủng bố đều phải bị lên án và trừng trị, bởi lẽ khủng bố là một trong những tội ác nguy hiểm nhất, đe dọa hòa bình và an ninh thế giới. Do vậy, mọi quốc gia đều có quyền dùng sức mạnh của mình để tự vệ nếu quốc gia mình bị bọn khủng bố trực tiếp hay gián tiếp đe dọa. Mỹ đề nghị và hoan nghênh Liên hợp quốc, các định chế đa phương toàn cầu và khu vực ủng hộ lập trường, nguyên tắc này của Mỹ. Ở đây, Đại hội đồng Liên hợp quốc cũng ra nghị quyết cho phép nước nào bị bọn khủng bố dùng vũ lực tấn công thì nước đó có quyền dùng sức mạnh của mình chống lại - đúng như quy định ở Điều lệ Liên hợp quốc.

Công ước chung chống khủng bố bằng vũ khí hạt nhân cũng được ký kết và có hiệu lực từ ngày 7-7-2007. Mỹ cho rằng, đây là thành tích quan trọng trong sự nghiệp chống khủng bố của Liên hợp quốc.

• *Chống phổ biến vũ khí giết người hàng loạt*: phổ biến vũ khí giết người hàng loạt, theo Mỹ, là một trong những mối đe dọa nguy hiểm nhất mà ngày nay cộng đồng thế giới và mọi quốc gia đều có nhiệm vụ chống lại. Để giải quyết vấn đề cấm phổ biến, sản xuất và tàng trữ vũ khí giết người hàng loạt, Mỹ cho rằng, mọi thành viên Liên hợp quốc đều phải tiếp tục nỗ lực hết mình để củng cố cơ chế của tổ chức, giải trừ quân bị và cấm sản xuất, phổ biến vũ khí giết người hàng loạt (vũ khí hạt nhân, hóa học và sinh học)

để chống nguy cơ đe dọa hòa bình và an ninh thế giới.

Nghị quyết 1504 của Hội đồng bảo an Liên hợp quốc về hành động tập thể chống phổ biến vũ khí giết người hàng loạt được Mỹ ủng hộ. Phát biểu tại Ủy ban thứ nhất Đại hội đồng Liên hợp quốc ngày 9-10-2007, đại sứ Mỹ ở Liên hợp quốc, ông C.Christina Rocca cho rằng: chúng ta không phải chỉ củng cố an ninh thế giới mà còn phải tạo ra cho mỗi nước các ưu tiên – từ nỗ lực kiểm tra thương mại xuất khẩu, đến tăng cường sức khỏe của nhân dân và an ninh lương thực, thực phẩm - nhờ tinh thần tự giác của thương lái và người xuất khẩu hàng hóa, nhờ triệt phá được môi trường đe dọa an ninh và hòa bình thế giới.

Cuối cùng, các nước thành viên Liên hợp quốc hy vọng “Sammit 2005” của Đại hội đồng Liên hợp quốc thông qua được các nghị quyết cụ thể về cấm phổ biến vũ khí giết người hàng loạt và giải trừ quân bị, nhưng những tranh luận về đề tài này đã kết thúc mà không đem lại kết quả mong muốn.

• *Cải tổ Hội đồng bảo an Liên hợp quốc:* Mỹ luôn giữ nguyên tắc: mọi thay đổi của Hội đồng này phải góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động của Hội đồng vì Mỹ cho rằng, Hội đồng mới (Hội đồng được cải tổ) phải là cơ quan quan trọng thể hiện được thực trạng của thời đại, chứ không phải là Hội đồng của thời 1945.

Mỹ cho rằng, cải tổ lần này nên mở rộng hạn chế Hội đồng bảo an, nếu mở rộng quá mức sẽ làm mất hiệu quả hoạt động của Hội đồng. Mỹ luôn giữ quan điểm Hội đồng đổi mới chỉ nên gồm không quá 20 - 21 thành viên, trong đó, không quá 2 thành viên thường trực mới và 2 - 3 thành viên không thường trực.

Như vậy, là Mỹ chống lại dự án cải tổ Hội đồng bảo an do nhóm 4 nước Ấn Độ, Braxin, Đức và Nhật đề xuất. Nhóm này đề nghị Hội đồng mới (Hội đồng cải tổ) nên thêm 6 thành viên mới thường trực và 4 thành viên lâm

thời (dự bị). Mỹ cho rằng, dự án cải tổ của nhóm 4 nước này không hữu ích, không có lợi cho hoạt động của Hội đồng và đưa ra 6 tiêu chuẩn sau đây để bình tuyển, bầu vào làm thành viên của Hội đồng bảo an Liên hợp quốc: quy mô kinh tế và dân số; sức mạnh quân sự; trung thành với nền dân chủ và bảo vệ nhân quyền; đóng góp nhiều cho các cuộc hòa giải ở các lĩnh vực; góp nhiều tài chính cho Liên hợp quốc; giàu kinh nghiệm chống khủng bố và chống phổ biến vũ khí giết người hàng loạt. Nhưng Mỹ lại đưa ra nguyên tắc vùng địa lý để tuyển chọn thành viên của Hội đồng này.

Trong số những ứng cử viên thường trực của Hội đồng bảo an Liên hợp quốc – từ lâu Mỹ đã công khai ủng hộ Nhật vì Mỹ cho rằng Nhật thỏa mãn tất cả các tiêu chuẩn nói trên, lại đóng góp hào phóng cho hoạt động của Liên hợp quốc. Mỹ cho rằng, hoạt động của Hội đồng sẽ hiệu quả hơn, nếu như Nhật được bầu vào Hội đồng vì Nhật đóng góp tài chính nhiều thứ 2 cho Liên hợp quốc, có nền dân chủ mạnh, tích cực bảo vệ nhân quyền và là một trong những nước đóng góp nhiều cho hoạt động nhân đạo và hòa giải ở các lĩnh vực. Đó là phát biểu của đại diện thường trực Mỹ ở Liên hợp quốc, của ông John R.Bolton tại Đại hội đồng Liên hợp quốc năm 2006.

Còn về quyền bỏ phiếu cùng với các thành viên thường trực của Hội đồng, Mỹ cho rằng, quyền bỏ phiếu không có gì thay đổi, nhưng Mỹ chống lại việc cho các thành viên mới của Hội đồng bảo an có quyền bỏ phiếu. Đó là tóm lược quan điểm, lập trường của Mỹ về cải tổ Liên hợp quốc./.

Nguồn: Memo số 1-2009

Trịnh Trọng Nghĩa